

Martijn Sanders

Martijn Sanders behoorde tot de eerste lichte sociologiestudenten die in 1968 de bul in ontvangst mocht nemen. Nu is hij directeur van het Concertgebouw in Amsterdam en voorzitter van de Avro. 'Voor mij is er een hele duidelijke lijn die begonnen is in Rotterdam en die zich voortgezet heeft tot vandaag de dag.'

MARTIJN SANDERS

Het was eigenlijk helemaal niet de bedoeling dat Martijn Sanders in Rotterdam ging studeren. 'Mijn vader was oprichtingsdecaan aan de juridische faculteit die net als de sociale faculteit in 1963 van start is gegaan. Om die reden wilde ik in ieder geval niet in Rotterdam studeren en in ieder geval geen rechten.' Hij koos voor sociologie in Leiden: 'Een volstrekt willekeurige keuze, ik wist totaal niet wat het inhield. Maar tot mijn stomme verbazing konden ze me dat in Leiden ook niet uitleggen. Het eerste semester kreeg ik nog helemaal geen sociologie, alleen maar vakken als psychologie en statistiek. Pas na de kerstvakantie kregen we het eerste inleidende college sociologie. Daarin stelde de hoogleraar – ik weet werkelijk niet meer wie het was – de retorische vraag: 'wat is sociologie?' We keken hem vol verwachting aan, maar toen zei hij: 'ik weet het ook niet'. Daar ben ik toen ontzettend op afgeknaapt.' Zijn vader zorgde vervolgens voor een gesprek met Jacques van Doorn, die hem direct overtuigde van

het nut van het vakgebied en hem verwees naar zijn boek *Moderne Sociologie*. Sanders besloot in februari 1964 alsnog naar Rotterdam over te schakelen. 'Het was een wereld van verschil met Leiden. Het uitgangspunt in Rotterdam was dat kennis functioneel moest zijn. De studie was gericht op de praktijk. Dat sprak mij enorm aan. Ik was ook geen wetenschapper pur sang maar wilde later het kunstbedrijf in.' Die fascinatie voor kunst en cultuur had hij van huis uit meegekregen. Zijn ouders verzamelden kunst. Zelf hield hij in zijn studiejaren vooral van jazz en film. Sanders bezocht toen al zo veel mogelijk het Concertgebouw en in zijn eerste jaar richtte hij de Rotterdamse Studenten Filmliga op. 'Zeven keer per jaar huurde ik Kriterion af. De voorstellingen begonnen op dinsdagnacht om kwart over twaalf. De gehele cyclus kostte zes gulden. Ik vertoonde vaak serieuze films als *Pantserkruiser Potemkin* van Eisenstein. Dat deed ik puur op eigen initiatief, ik was eigenlijk een soort impresario.'

Sanders was verder nog actief als voorzitter van de muziek- en toneelvereniging en als bestuurslid van de debatingvereniging. Bovendien werd hij lid van het Rotterdams Studentencorps. ‘Daar stond ik bekend als de linkse Sanders. Mijn vader was belijdend lid van de PvdA en ik dus ook. Nog steeds eigenlijk wel. Toch schopte ik het in mijn vierde jaar tot in de senaat. Bij het corps zaten toen ook een aantal andere sociologiestudenten, waaronder Pieter Zevenbergen, later burgemeester van Bergen op Zoom en nu lid van de Algemene Rekenkamer. We woonden in hetzelfde studentenhuus en waren hele goede vrienden.’

‘IN DE EERSTE JAREN WAREN DE HOOGLERAREN NET ZO ZENUWACHTIG VOOR DE EXAMENS ALS WIJ’

Met Zevenbergen richtte hij ook het sociologisch dispuut op, een goede manier om contact te onderhouden met de hoogleraren. ‘Er heerste in die beginjaren een collegiale sfeer tussen hoogleraren en studenten. Zij waren ook nieuw en vaak net zo zenuwachtig voor de examens of colleges als wij. Ook kwam hun kennis mij van pas voor mijn activiteiten bij het corps. Zo heeft professor Wentholt mij nog geholpen met het opzetten van de groentijd volgens de nieuwste sociaal-psychologische theorieën.’ Sanders bewaart met name goede herinneringen aan Jan Buiten. Hij verzorgde de bedrijfskundige afstudeerichting en in zijn vierde jaar liep Sanders werkcollege bij hem. ‘Ik was toen ongelooflijk druk met al mijn activiteiten buiten de studie en nam vaak doodmoe plaats in de collegebanken. Buiten raadde mij toen aan dat jaar te laten schieten en er gewoon van te genieten. Toen heb ik alle colleges laten lopen behalve dat van hem. Hij hielp mij ook aan een stage bij Thomsen’s Havenbedrijf, waar ik toen nog een heel interessant onderzoek heb gedaan naar een

nieuw medezeggenschapssysteem dat daar werd ingevoerd.’ In zijn laatste jaar haalde hij alle vakken in, waardoor hij alsnog in vijf jaar afstudeerde.

Tijdens zijn studie was Sanders’ interesse in marketing sterk gegroeid. In zijn derde jaar had hij een zomer lang stage gelopen bij Van den Bergh en Jurgens, op de afdeling marktonderzoek. Ook volgde hij het keuzevak marketing aan de economische faculteit, maar dat maakte hij niet af vanwege de kwantitatieve opzet. ‘Dat ging mijn alfabet echt te boven.’ Volgens Sanders werd het verband tussen marketing en sociologie in die tijd nog nauwelijks

gelegd. Vandaar dat hij in 1968 uitweek naar Amerika om er aan de universiteit van Michigan een vervolgopleiding te doen. ‘Ik wilde heel graag in Amerika studeren. Ik was gefascineerd door het land en zeker op het terrein van de marketing. Dus ik ben met enige moeite en geluk aangenomen in Ann Arbor, Michigan, een topuniversiteit. Het was een zeer stimulerende omgeving. Niet in de laatste plaats vanwege de arbeidsethiek die daar heerste. In Nederland was ik tevreden met een zes. In Michigan was de concurrentie vele malen groter en moest je knokken voor erkenning. Het was een mba-opleiding, maar dan in een pressurecooker. In dat opzicht was Amerika een prima aanvulling op mijn Rotterdamse jaren.’

Inmiddels was zijn bedrijfssociologische belangstelling steeds meer vervlecht geraakt met zijn liefde voor kunst en het kunstbedrijf. Alles wat hij in Rotterdam en Michigan had geleerd koppelde hij aan zijn ambitie om in de kunstsector te slagen. Na

zijn studie is hij eerst aan de slag gegaan bij het bioscoopbedrijf Jogchem’s Theaters in Bunschoten. Nu werkt hij alweer ruim twintig jaar bij het Concertgebouw.

In november 2002 ontving Sanders het eredoctoraat aan de Universiteit Nyenrode voor zijn verdiensten voor het management in de opvoeringkunsten en met name de publiekprivate samenwerking die hij in het Concertgebouw heeft weten te realiseren.